

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov **mm** po 40 cent. — Osmernice, zahvale, poslanice in vabila po L.—, oglasi denarnih zavodov **mm** po L 2. — Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj pa L 2. — Oglasi, naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Franciška Asiškega štev. 20, L. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

**Okrožnica Sv. stolice škofom glede političnega
zadržanja klerusa.**

RIM, 20. «Giornale d'Italia» je objavil sinoči celotno besedilo okrožnice, ki jo je poslalo državno tajništvo Nj. Svetosti vsem škofom. Listina ima datum 2. oktobra t. l. in št. 8920. Okrožnica se glasi:

LAURIA, 20. Bivši ministrski predsednik Nitti je imel snoči pred mnogimi poslušalci govor, v katerem je govoril o notranjepolitičnem položaju. Poudarjal je, da je treba predvsem skrbeti za rešitev gospodarskih in finančnih vprašanj. Gospodarski položaj postaja vedno bolj grozilen. Mnogo velikih industrijskih podjetij je na tleh, druga so v nevarnosti, skoraj vsa hirajo. Vrednost denarja ima močno tendenco navzdol, kar je zelo slabo za Italijo, ki mora kupovati v inozemstvu žito in premog. V Italiji se trosi preveč, mno-

žina papirnatega denarja v prometu je prevelikla, v Italiji se porabi več kot se pridelala dela pa se manj kot pred vojno. Država sama daje slab zgled, ker troši več kot prejema. V kratkem bo Italija dosegla bilanco, v kateri bo 19 milijard stroškov in 15 do 16 milijard dohodkov.

Svoj dolg v inozemstvu — je nadaljeval Nitti, bo Italija težko plačala. Italija živi od dolga in od dolga se ne živi dolgo. Stanje državnega zaklada je iznemirljivo. Potrebni so praktični in energični ukrepi. Vsem tem prihaja še dejstvo, da venomer raste število gospodarsko pasivnega prebivalstva, ki živi od pokojnine in podpor. Izzeljevanje, vir znatnih dohodkov, gre nazval. Položaj Italije je še hujši vsled popolnega ravnotežja, v katero je zanadla

janjih med odličnimi parlamentarci, pri katerih so bila v ospredju imena Giolitti, Mussolini in Orlando, se da razbrati pred vsem gotovost, da sedanja vlada nima nikakega namena podati ostavko in da se bo dne 7. novembra predstavila poslanski zbornici. Kakor zdaj stoje stvari, bi zamoglo priti do krize, samo če bi se temeljito spremenila sestava skupin, ki danes tvorijo parlamentarno podlago za sedanjo vlado. Od take spremembe seveda lahko pride tudi pri zaprti zbornici; toda dejstvo je, da nobena prizadeta skupina danes ne misli na kaj takega. Velike važnosti je tudi zadržanje Giolittiove. Okoli njegove osebe krožijo v zadnjem času najrazličnejše govorice. Pripišejo se mu vsi mogoči pogovari in dogovori z Mussolinijem, katerim so nato sledila zanikanja z obeh strani. Ena stvar pa je gotova, da se Giolitti za sedaj baviš s političnim položajem le v toliko, da je preprečil izvenparlamentarno krizo.

BEGRAD, 20. V proslavo bitke v Kumanovem, kjer je bilo maslačevano Kosovo, se bodo vršile te dni v Kumanovem velike svečanosti, za katere je bil določen ta-le spored:

Dne 24. okt. v Kumanovu revija vojaških čet. Nagovori na vojaštvo in narod. Dne 25. okt. v cerkvi v Kumanovem svečan parastos padlim junakom. Pri tej svečanosti govori eden izmed navzočih poslancev. Popoldne istega dne odhod v Skopje. 26. okt. prihod kralja Aleksandra v Skopje. Sprejem kralja in slovesna služba božja v cerkvi. V cerkvi govori metropolit skopeljski. Ob 11. popoldne istega dne odhod z vlakom v Mitrovico in od tam v Peči. 27. okt. ustoličenje patrijarha v Peči. Po ustoličenju se vračajo gostje z vlakom v Skopje in od tam v Beograd. — Svečanostim v Kumanovu prisostvujejo: Celokupna vlada z min. predsednikom na čelu; celokupna narukščinca, izvenzmi onih poslancev, ki potujejo v Prago; svetost patrijarh s svojim spremstvom; nadškof dr. Ante Bauer iz Zagreba v spremstvu škofov s posameznih pokrajin; Reis il ulema iz Sarajeva (v erski poglavar muslimanov).

LONDON, 20. Odločen za potek vladne krize je bil včerajšnji sestanek kons. unionistov v Carlton Clubu. Chamberlain je izjavil, da morajo ostali liberalci in konservativci združeni, ako se hočejo proti labouristom uspešno boriti. Edino tako jim je zagotovljena parlamentarna večina. Prti koalicii pa so nastopili drugi govorniki, zlasti Bonar Law, ki je svoj kratki govor zaključil takole: Oblika koalicije je lahko hasnila med vojno in v prvem času miru. Toda dane zahteva položaj v državi, da gre vsak na svoje mesto. Ako stopi stranka konservativnih unionistov v tem hipu pred volilce z enotno fronto, bo pri volitvah lahko zmagała ter priborila večino, katero potrebuje, da se ohrani na oblasti. Lloyd

George je zgubil zaupanje države ter vsled tega ne more zahtevati, da ostane na čelu vlade.

Glasovanje je bilo za Chamberlaina porazno. Od 275 je glasovalo proti njemu 189. Nato je Chamberlain zaključil sejo ter se podal v "Downing Street". Tam se je vršila kmalu po 3 dneva ministrskega sveta pod predstvom Lloyd Georgea. Skoraj vsi konservativni ministri so demisionirali. Lloyd George je ob 4 poročal kralju o položaju ter mu predložil svojo in svojega kabineta ostavko. Kralj je ostavko sprejel ter pooblastil Bonar Lawa, naj sestavi novo vlado. Bonar Law je naloge prevzel, toda pod pogojem, da se izvoli za načelnika konservativne stranke. Bržkone se bo vršil v ponedeljek zbor stranke. Do tedaj ostane položaj negotov.

Kot bodoči finančni minister se imenuje Stanley Baldwin. Z večjo rezervno se imenuje kot bodoči sodelavec Bonar Lawa Chamberlain, Balfour in Birkenhead.

LONDON, 20. Lord Curzon in Lord Derby sta objavila Bonar Lawu sodelovanje. LONDON, 20. Diplomatični poročevalci "Press Association" pravi: V političnih krogih se je sinoči mislilo, da Bonar Law ne bo trčil na težkočo, da sestavi močno in trajno ministrstvo. Vsled tega je verjetno, da se razpust parlamenta odgodi na prihodnji januar.

Avstrija

Delovanje finančne komisije na Dunaju — Protestna zborovanja proti ženevskim dogovorom

DUNAJ, 20. Finančna komisija Društva narodov je začela danes proučevati program za ozdravljenje avstrijskih financ. Na pozdravni govor kancelarja Seipela je predsednik komisije Belgijec Jansen odgovoril, da delegati zastopajo celo Društvo narodov in ne posamezne narode in da so navdahnjeni s čutom mednarodne solidarnosti.

Smatra se, da bo delo komisije trajalo en teden. Medtem nadaljuje socialistična stranka svojo propagando proti ženevskemu dogovoru. Dvajset napovedanih zborovanj je bilo tako številno obiskanih, da so se morala razdeliti, tako da se je vršilo namesto 20 zborovanj 43. Do izgrediv ni prišlo.

Reka

Demobilizacija reških legionarjev

REKA, 10. Včeraj je objavilo poveljstvo: Ker ni več razlogov, iz katerih se je odredila mobilizacija, se arditom in legionarjem zapoveduje, da demobilizirajo.

Vzhodno vprašanje

Program angorske vlade za mirovno konferenco

PARIZ, 20. Kakor javljajo iz Carigrada listu "Chicago Tribune" bi bil program angorske vlade na mirovni konferenci vsebovan v teh-le točkah: 1) Dardaneli, 2) Carigrad, 3) kapitulacije, 4) izmenjava narodnih manjšin med Grčijo in Turčijo, 5) turško ozemlje v Iraku, 6) popolna neodvisnost arabskih držav, 7) bagdadska železnica, 8) avtonomija Makedonije s prosto luko za Jugoslavijo in aneksijska zapadna Tracije z Dedeagačom kot z bolgarsko prosto luko, 9) vprašanje Demifke in Dedeagača, ki se smatra za del zapadne Tracije, 10) otoki pred Anatolijo z Dodekanezom, 11) kontrola nad tur. državnim dolgom, 12) odškodnina, 13) kalifat, 14) vrnitev štirih turških oklopnih, ki so bile zaplenjene in vključene v angleško mornarico. Še preden je stopila Turčija v vojno.

Dnevne vesti

Obnovitev delovanja "Političnega društva za Hrvate in Slovence v Istri". Iz "Pučkega Prijatelja" z dne 19. t. m. smo zvedeli, da se je izvršil korak, ki odgovarja gornjemu naslovu. Tozadevna skupščina se je vršila dne 12. t. m. v Trstu; v katerih prostorih, nismo mogli zvedeti, ker ni bila nikjer javljena in nismo prejeli povabila. Edino, kar je bilo o tem javljeno, je bilo to, da je predzadnji "Pučki Prijatelj" opozarjal čitatelje na prihodnjo številko, katera bo prinesla vrlo važno stvar. — Skupščina je sklical odbornik Pol. dr. za Hrvate in Slovence v Istri, g. župnik Šime Červar. Predsedoval je tudi sestanku ter pozdravil navzoče, rekoč, da grozi Istri razkol. Istrani so bili že prej združeni s Tržatani in isti politični organizaciji ter so se ocepili iz istih razlogov, kateri silijo danes do ocepitve. Tedaj so zagovarjali ocepitev Laginja. Spintić in Mandić. Razmere in potrebe Istre zahtevajo od Istranov, da se postavijo na lastne noge. Trst je kapitalistično mesto, med tem ko je

Istra agrarna dežela. Vsi deli Istre se pridružujejo klicu, naj se postavimo na lastne noge. — Nagovor g. župnika Červarja je bil sprejet z odobravanjem. Prečitali so se nato sledeči pozdravi, ki so bili poslani: Za kmečke-delavske zveze v Gorici Franjo Human, predsednik, dr. Biteznič, tajnik. Pozdravi (brez podpisov) iz vasi: Beram, Sv. Ivan od Sterne, Trviž. Pozdravi župnikov: Fran Gorec, Fran Stavelik, Josip Vrbka, Gerolami, Stjepan Kropcek. Pozdrav Mijo Sturmović-a in J. Koruze iz Klanec. Konečno je prišel pozdrav, poleg onega kmečkih-delavskih zvez najbolj značilen, od goriškega deželnega odbornika dra Besednjaka, kateri pravi v svojem pozdravu med drugim: "Iz naše lastne sredine so se dvignili ljudje, kateri hočejo razbiti slobo in edinstvo istega ljudstva, katero z delom svojih žuljev vzdržuje gospodarsko in narodno življenje v Istri. Duh kapitalizma in bankirstva bi hotel razbiti vrste naših kmetov in delavcev." — Po prečitanih teh pozdravov je bilo sklenjeno, da se pošlje Goricičanom pozdrav.

Sledila je volitev odbora. Bil je sprejet predlog g. župnika Kraševca, da se izvoli 14 odbornikov iz raznih delov Istre in iz raznih stanov, v prvi vrsti kmečkemu stanu. Iz poročila "Pučkega Prijatelja" posnemamo, da je bil izvoljen za predsednika g. župnik Šime Červar, za podpredsednika g. Petar Sironič, kmet iz Trviža, a za tajnika g. učitelj J. Vouk.

Nato so se spremenila društvena pravila v smislu, da se prenese sedež društva v Trst in da se določi članarina 2 liri letno. Pri slučajnostih je prevzel besedo g. posl. Šček, ki je očrtal politični položaj v Istri na splošno in pri nas posebej. Sprejeto so bile končne resolucije, v katerih se smatra "Politično društvo za Hrvate in Slovence v Istri" za organizacijo narodne stranke v Istri ter se proglasa "Pučki Prijatelj" za glasilo te stranke, in se nadalje pozdravlja bivšega predsednika dr. Dinka Trinajstića, Laginjo in Spintića "i sve ostale narodne radnike, koji su si u radu za naš narod u Istri stekli zaslugas".

Po sprejemu resolucij je bilo sklenjeno, da se pošljejo pozdravi Političnemu društvu v Gorici in v Trstu. Obe društvi se bosta smatrali kot bratski društvi in stopilo se bo z njima v dogovor, da se za vse tri društva ustanovi kot najvišja narodna instanca "Narodni svet".

Protest stavbniš zadržati proti znižanju kvocijenta za določevanje vojne škode. Odbor konsorcijev in produkcijskih ter delovnih zadržati v Julijaki Krajini je z ozirom na vest, da se namerava znižati kvocijent za odmerjenje vojne škode z dne 16. oktobra od 5 na 4,75 sprejel protestno resolucijo, katero tako- le utemeljuje: Nedopustno je, da se zniža kvocijent v času, ko rastejo cene vsega gradbenega materiala. Znižanje bi se imelo izvršiti z retroaktivno veljavo in ne da bi se to bilo prej naznanilo; to bo imelo usodne posledice za podjetja, ki so prevzela gradbeno dela in ki ne morejo menjati tozadevnih narativ, ki so bili sprejeti pogodbeno od oškodovancev. Ta ukrep bo imel usodne posledice tudi za vojne oškodovance same, katerim se bo znižala odškodninska svota in ne bodo mogli razpolagati s poslopiji, primernimi za svoje potrebe, dočim so srečnejši vojni oškodovanci sklenili pogodbe v boljših prejšnjih časih. Omenjeni odbor izjavlja, da bo porabil vsa sredstva za doseg svojih zahtev, ki so: 1) da ostane neizpremenjen kvocijent 5, tem bolj, ker je manjši od razlike med predvojnimi in sedanjimi cenami gradbenega materiala; 2) v slučaju znižanja cen gradbenega materiala in delovnih moti, ki bi upravičevalo znižanje kvocijenta, naj se kvocijent določi ne na podlagi znižanih cen na kakih javnih dražbah, temveč po predlogu paritetne komisije, sestavljene od tehnikov in gradbenih tehnikov; 3) da bosta na vsak način vsaj dva meseca razlike med objavo in uveljavljenjem kakršnegakoli novega kvocijenta in predvsem, da velja novi kvocijent samo za gradbe, ki se niso začele pred tozadevno objavo.

"Lavoratorov" ravnatelj Gennari napaden na ulici. Včeraj jutraj se je vračal "Lavoratorov" ravnatelj prof. Gennari po ulici Cavara iz sodnije, kjer je imel neko razpravo vsled tožbe naperjene proti njemu radi razžaljenja časti potom nekega dopisa, obelodanjenega v "Lavoratoru" dne 23. marca 1922. Pred škofijsko palačo ga je napadla večja gruča mladeničev ter ga bila po glavi. Posredoval je policijski komisar Falcone, ki je prihitel z nekoliko stražarji, kar je povzročilo beg napadalcev. Prof. Gennari je bil nato odpeljan na dom in šele tam je opazil, da je dobil tudi rano z bodalom v trebuh. Prepeljan je bil v naglici v bolnišnico, kjer so ga zdravniki operirali sodeč njegovo stanje kot opasno. Razvaline življenja. Jutri, v nedeljo, ob 5. pop. se vprizori pod vodstvom šentja-

kobske Čitalnice v dvorani D. K. D. pri Sv. Jakobu ta veleznanična Finžgarjeva drama. Zatorej občinstvo pozor!

Društvene vesti

Pevsko društvo "Kolo". Opozarjamo ponovno članke na jutrišnji društveni občni zbor, ki se bo vršil ob 9. uri v že znanih prostorih.

Srednješolsko društvo "Zora". Danes ob 5. uri pop. redni društveni sestanek. Pridite točno in polnoštevilno.

M. P. D. - Sv. Jakob. Danes ob 19. uri in pol redna odborova seja. Predsednik.

Iz tržaškega življenja

Savonar mladega nevrasteničnega brivca. V petem nadstropju hiše št. 16 v ul. Media je stanoval s svojimi starši trindvajsetletni brivec Karl Perin. Mladenec je govoril v zadnjem času, da si bo vzel življenje, ker je nevrasteničen. In res, včeraj zjutraj okoli 7. ure je izvršil svoj sklep. Ko so domači ob tisti uri šli spat, je skočil na okno ter se vrغل na ulico. Razbil si je črepijo. Par trenutkov pozneje je umrl.

Dejanje zapuščene matere. 20letna Jolanda Pittan, stanujoča v ul. Alessandro Vittorio št. 3, se je prednočnim, ko je deževalo, s svojimi nezakonskim otrokom v naročju zastirala v ulici Montecucco s karbolno kislino. Prepeljali so jo v mestno bolnišnico. Njeno stanje je težko. Življenje si je hotela vzeti, ker jo je fant zapustil.

Blazna ženska hotela svoji materi odžagati glavo. Prednočnim so prepeljali v opazovalnico mestne bolnišnice neko Antonijo R., staro 38 let, stanujočo v ul. Pozzo bianco št. 9. Ne-srečna ženska je hotela v blaznosti odžagati svoji materi glavo.

Črna beda: mladenič onemogel od lakote. Pod tem naslovom smo poročali v eni zadnjih številki našega lista o osemnajsetletnem Juliju Vodušku, ki je prišel peš iz Gradca v Trst iskat delo. V Trstu si pa ni našel dela; pošil so mu zadnji prihranjeni vinarji in tako je bil tri dni brez hrane, dokler ni končno onemogel ter se zgrudil na tla v vrli pred južnim kolodvorom. Odpeljali so ga v mestno bolnišnico. Tam so ga držali par dni; potem so ga izročili avstrijskemu konsultatu. Konsulat pa ni z njim ničesar ukrenil in tako je ostal mladenič v Trstu brez denarnih sredstev in brez dela. Bil je par dni brez hrane in včeraj je zopet onemogel v ulici Madonna del Mare od lakote. Prepeljali so ga v bolnišnico. V bolnišnici ga bodo ohranili par dni, potem mu pa bodo zopet odkazali trnjevo pot.

Zaplenjeno vlomilno orodje. — Dve aretaciji. Policist Turus, ki se je nahajal prednočnim v službi na peronu na južnem kolodvoru, je opazil tam dva sumljiva možakarja, ki sta bila ravno kar stopila na vlak, ki se je imel odpeljati proti Trzinu. Policist je šel za njima, ju prijel ter preiskal. Pri enem je našel pod sukno omot. Odvil ga je ter našel v njem nekoliko vlomilnega orodja: "pie del porco", klešče, ponarejene ključke, žepno električno svetilko itd. Moža sta končala v zaporu. Imenujeta se: Libero Apollonio, star 26 let, stanujoč v ulici del Lloyd št. 22, in Ivan Gregarich, star 31 let, stanujoč v ul. Montecchi št. 11. Brez drugega sta imela moža namen, da v Trzinu — do tja sta imela namreč vozne listke — ali kje drugje v bližini prevrta kako železno blagajno.

Stari grehi. Včeraj je bil aretiran v ulici Nicolò Machiavelli neki Ivan Milich, star 35 let. brez stalnega bivališča. Milich, katerega so tovariši prekrstili za "Nini rondo", ima na vesti nekoliko tatvin in roparskih napadov, za katere pa ni še dal odgovora. Roparske napade je izvršil lanskega leta v Istri v družbi z nekim Josipom Krasevičem, starim 28 let, stanujočim pri Sv. An. Krasevič sedi v zaporu že tri mesece kot glavni krivec teh roparskih napadov.

V morje se je vrnil včeraj s pomola Sanità neka Katerina Krisman, stara 26 let, iz Umaga. Iz nevarnega položaja so jo rešili nekateri finančarji ter jo dali prepeljati v bolnišnico. Kaj je gnalo žensko do tega, ni znano. Matinska rokopieska opere "Aecana". Avtor opere "Nozze istriane" Anton Smaregljo, stanujoč v ulici della Zonta št. 5, je naznanil včeraj policiji, da je izginil na skrivnostnem način iz njegovega stanovanja edini rokopieska opere "Oceania". Avtor sumi, da mu je ukradel rokopieski neki Josip Dabovich, star 20 let, ki je svojočasno pri njemu doma prepisoval nekatere opere.

DAROV

Dovgan Jožica in mama darujeta kot skromen dokaz hvalečnosti učitelstvu, ter vsem, ki so počastili ob odkritju nagrobnega spomenika spomin blagopokojne za narod svoj vnete Marine Lir 20. — "Solskemu društvu".

Berzna poročila.

Tuja valuta na tržaškem trgu: ovske krone — 95. — 1. — avstrijske krone — 920 — 365 — češkoslovaške krone 38.50 — 79. — dinari 48. — 43.60 — leji 14.75 — 15.25 — marke — 70. — 77. — dolarji 23.60 — 28.75 — francoski franki 177.25 — 177.25 — švicarski franki 48. — 43. — angleški funti papirnati 106.80 — 106.60

Mali oglasi

ISCEM kapitalista s 5000—6000 L za odpretje obrti. Naslov pustiti pri upravnistvu. 1944

900 SODOV od 100—700 l iz hrastovega lesa, je na prodaj. Cene po dogovoru. Kristjan Pertot, Barkovlje 442. 1945

BRINJEVE jagode, črne, v poljubnih množinah, po ugodni ceni dobavlja I. Sandaj, Lupoglava, Istra. 1917

ŠVEDSKE KAPLJICE, izvrstno domače zdravilo za želodec, v lekarni v Sežani. 83/3

NAJBOLJŠE crme za olepšanje kože, proti lišaji in pegam, mila, toiletna pripomočke priporoča lekarna v Il. Bistrici. 28/1

POZOR! Krone, bisere, zlato, platin in zobovje po najvišjih cenah plačuje edini grosist Bel-eli Vita, via Madonnina 10, I. 82

TRGOVKA izučena, sprejme v najem trgovino ali prazen lokal na deželi na prometnem kraju, eventualno vstopi tudi kot družabnica z gotovo svoto. Cenjene ponudbe naj se pošljejo pod "Trgovina" na upravništvu. 1928

POROČNE SOBE bukove, hrastove, mahagonijeve, črešnjeve, slavonsko delo. Türk, via S. Lazzaro 10. Embalaža za pošiljate. Brezkonkurenčne cene. Oglejte si in primerjajte. 1912

KRONE, goldinarje plačujem po cenah, ki jih drugi ne morejo plačevati. Pondares 6, I. nadstr., desno. 57

KUPUJEM baker in med po cenah, ki se sedaj niso plačevale. Scalinata 3, Fonda. 1942

CUNJE po 30, star papir, železo 25 in druge kovine kupujem po visokih cenah. Solitario št. 14. 51

GOSPODIČNA, zmožna računstva, večja slovenskega in italijanskega jezika, z lepo pisavo, išče službo kot blagajničarka ali prodajalka. Ponudbe pod "Vestna" na upravništvu. 1940

ŠPINAČE,

semensko, sveže komaj došle, kakor vsa druga semena, prvovrstna, prodaja (41)

turška SEVER & Komp., Machiavelli 13

ALESSANDRO LEVI-MINZI via del Rettori 1 in via Maicanton 7-13

POHIŠTVO

Absolutno konkurenčne cene. (67)

Krone, srebro, zlato, diamante, briljante in platin

kupujem po najvišjih cenah. 10

Zlatarna ALBERT POVN, Via Mazzini štev. 46 (prej via Nuova)

BANCA DELLA VENEZIA GIULIA

Delniška družba — Glavnica L 5.000.000. — popolnoma vplačana.

Zadružni sedež in osrednje ravnanjstvo v TRSTU

Brezplačna emisija cirkularnih nakaznic, vse bančne operacije, menjalnica, borza.

Corso Giuseppe Verdi — GORICA — Telefon štev. 8 77

Blagajna posluje od 9-12 in od 15-17

Krone po L 2.03

Goldinarje po L 5.40

Trst, Via Pondares 6, I. nadstr. desno

Razna usnja

najboljših tovarn.

Velika izbira kopit.

Gumiljevi podpetniki

„Pirelli“

Čistilo za čevlje

„Brill“ in „Crea“

Vse po najnižjih cenah.

Za preprodajalce posebni popusti.

49 Via Udine (prej Belvedere) 49 Tel. 34-75 bis

PODLISTEK

Igralec, ki dobiva.

Spisal Mavricij Jókai
Iz madžarskega izvirnika poslovenil
Ivan Koštičič 20

Toda to je bila njihova reč. Francoski vojaki so sami delali ceste. Vsakemu polku je bil en kos odnemen: tega dovrši do tega in tega dne! Ime tistega polka so potem tudi vklesali v skalno reber, kadar je bila cesta dovršena. Poskusili so zvaljati tudi Morlake z lepo dnino, da bi pomagali pri napravi ceste, a moje plemo ima to plemenito svojstvo, da možki ne marajo delati. Možki so vsi "plemčiči"; samo ženske in dekleta kmetujejo. Te opravljajo poljsko delo; možki le ukazujejo. — Sicer jih pa še doma ni bilo. Ko so prišli tujci, so Morlaki zapustili vasi ter pobegnili v gozdove. Od tam so gledali raz vrhove gor, kaj počenjajo ti komični tujci. Da gradijo mesta in vojašnice povsod ob cestah. Čakali so, kdaj navali na tuje. Toda Francozi niso prav hoteli dati povoda k temu. Nikomur niso ničesar vzeli. Plačevali so z zlatom in srebrom. Bili so veseli fantje; kjerkoli so se nastanili, so takoj priredili ples. — A eno napako so le imeli. — Bili so strašno po-

hlepni poljubov. — "Kaj? Tega ne razumem." — "Ne razumete, kaj je poljub? Mari niste nikoli nikogar poljubili?" — "O pač. Spominjam se, da sem dostikrat dobila poljub od očeta; a to mi ni ugalalo, ker mi je njegova kocinasta brada vedno bodla lice. V samostanu sem vsako jutro poljubila na Zveličarjev prebodehi nogi rano, in kolikokrat sem se sešla z bratom svojim, sem ga poljubila na usta in to mi je bilo vse eno." — "Poljub na rano Kristusove noge ali na bratova usta? Verjamem. Tedaj pač tudi ne morete razumeti tega, kar sem povedala. To sem vedela v naprej. No, pohlep po poljubih je nekakša bolezen, morda še prej huda strast. Kadar dva človeka na enkrat eden drugega okradeta. Hudič se jima zaje v srce ter ju pri-sili, da ravnata kot blazna. Stekel pes grize, stekel človek poljublja. In včasih je tak poljub bolj proklet kot pa ugriz steklega psa." — "Vem." — "Da veste? Odkod veste?" — "No," iz Hübnerja: "Judežev poljub!" — "Saj res, tako je. Odrčenik je morebiti tistokrat proklet poljub, ker je od tedaj v vsakem poljubu nekaj judežkega. — Če bi bili Francozi

zažgali morlaške koče; če bi bili poklali ulovljene možke; če bi bili z bičem prignali ljudstvo k gradbi cest, če bi bili pometali iz cerkev svete podobe — ne bi bili ljudstva toliko razsrdili in ozlovoljili kot s tem, da so kradli njih ženskam poljube. Zadobljeno rano pozabi Morlak hitreje kot sledovce poljuba, ki je bil pritisnjen na lice njegove žene. Tako ljubosumni so na svoje žene in hčere, da prebivalci ene vasi ne dajo dekleta za nevesto ženahu iz druge vasi, niti če prinese mladenič s seboj najslajnejšo balo; vdove ne vzame tukaj nihče za ženo, niti če je zelo mlada; jeze umrlega moža se je treba tudi tedaj še bati, in če ugrabi s silo kako dekle kak možki iz sosednjega okraja, nastane večno krvno meščevino med prebivalci teh dveh vasi. — Torej zaradi te edine reči so sovražili Francoze še bolj kot prej Lahe, Nemce in Turke. — Francozi so se pa še menili niso za njih srde; smejali so se pa plesali z ženskami. (Morlaki plešejo le sami, brez žensk, v kolju). — Ni se jim moglo storiti nič žalega; dosti jih je bilo, pa jako dobrih vojščakov. — Tudi v Egiptu so bili poprej ter so bili tam potkolki mogočne mameleuke. — Le trpeti so jih morali, možki kakor ženske. — Jaz sem bila tisti čas kot vojni ujetnik tukaj na Reki ter pomagala nositi kamenje, ko so gradili pristanišče.

(Dalje).